

Методичні засади аналізу балансу банку

Ольга Миколаївна Шинкаренко,
доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
кандидат економічних наук, доцент

Анотація. Досліджено основні методичні підходи до аналізу балансу банку, наведено їхню порівняльну характеристику. Розкрито особливості аналізу активу і пасиву балансу банку.

Ключові слова: фінансова звітність, баланс, активи, пасиви, аналіз власного капіталу, аналіз зобов'язань, ліквідність.

Постановка проблеми. Одним із найбільш важливих елементів економіки є кредитно-банківська система, місія якої полягає у фінансово-кредитному обслуговуванні підприємств, організацій та окремих осіб і відіграє важливу роль у розвитку економічних структур. Комерційний банк має достатньо складну структуру, виконує різні операції, у зв'язку з чим результативність його діяльності багато в чому залежить від організації ефективної системи аналізу і планування. Саме в сучасних умовах розвитку банківської системи важливим питанням є стратегічне планування діяльності банку, яке здійснюється на основі аналізу.

Аналіз діяльності комерційного банку являє собою багатомірне завдання, при вирішенні якого необхідно проводити аналіз різних сторін діяльності. На результати діяльності комерційних банків впливає велика кількість факторів, що визначає необхідність розгляду результатів за допомогою системи економічних показників, алгоритм формування яких визначається прийнятою системою бухгалтерського обліку та формами офіційної фінансової звітності, що визначаються МСБО. Таким чином, дані бухгалтерського обліку та звітності є базою проведення фінансового аналізу комерційного банку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній момент досить активно ведуться наукові дослідження в напрямі розроблення методики оцінювання результативності діяльності комерційних банків на основі даних фінансової звітності. Дослідженням методичних аспектів аналізу фінансової звітності в цілому та бухгалтерського балансу зокрема присвячено роботи таких науковців, як: О. В. Васюренко, О. Д. Вовчак, К. О. Волохата, А. М. Герасимович, Т. Д. Косова, В. І. Міщенко, О. Л. Малахова, І. М. Парасій-Вергуненко, О. А. Нужна, Л. О. Савіна, І. В. Сало, З. І. Щибиволок та інших.

Метою статті є виявлення особливостей застосування і систематизація методичних підходів до аналізу бухгалтерського балансу банку як складової частини системного та функціонального підходу до аналізу фінансової звітності банку.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Фінансова звітність являє собою систему узагальнених показників, які визначають і характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності. Фінан-

сова звітність є невід'ємним елементом усієї системи бухгалтерського обліку і виступає завершальним етапом облікового процесу, що обумовлює органічну єдність показників, які в ній відображаються, з первинною документацією та обліковими реєстрами.

Найважливішою складовою частиною фінансової звітності банку і основним джерелом інформації для оцінки фінансового стану є баланс.

Баланс комерційного банку – це бухгалтерський баланс, у якому відбивається стан власних, залучених і позичених коштів банку, їх розміщення у кредитні й інші активні операції. За системного підходу банківський баланс розглядається як структурна модель, що описує фінансовий стан банку в бухгалтерських оцінках.

Банківський баланс є джерелом конкретної інформації про наявність коштів і платоспроможність клієнтів банку, про кредитні ресурси та їх розміщення, надійність і стійкість самого банку. У ринкових умовах баланс банку є не тільки бухгалтерською звітністю, а й засобом комерційної інформації банківського менеджменту.

Суб'єктами аналізу балансу можуть виступати і комерційні банки, і їхні контрагенти, включаючи центральний банк, інші кредитні установи, аудиторські фірми, реальні та потенційні клієнти і кореспонденти, інші фізичні та юридичні особи. Проте для зовнішніх користувачів доступна тільки квартальні та річна фінансова звітність. Кожним із суб'єктів у процесі аналізу переслідується власна мета, тому різні напрями та критерії аналізу. Проте методика «читання» й аналізу балансу повинна бути єдиною для зіставлення отриманих у результаті аналізу даних.

У процесі аналізу балансу основним об'єктом дослідження виступає вся сукупність комерційної діяльності банку. У зв'язку з цим у більшості наукових досліджень методичні підходи до аналізу балансу базуються на аналізі активних і пасивних операцій. О. В. Васюренко і К. О. Волохата [1, с. 133] зазначають, що терміни «актив» і «активні операції» та «пасив» і «пасивні операції» мають одну економічну природу і тісно пов'язані. А. М. Герасимович розглядає актив балансу як щодо складу та цільового використання фінансових ресурсів за об'єктами їх розміщення в активах банку, так і щодо витрат, а це є наслідком здійснення фінансових операцій банку з метою отримання доходів [3].

В економічній літературі інші автори [5; 8; 13; 16], досліджуючи методику аналізу діяльності комерційних банків, розглядають окремим блоком методичні аспекти аналізу балансу банку та окремим блоком методику аналізу активних і пасивних операцій.

Одним із найважливіших прийомів аналізу балансу є «читання» балансу і вивчення абсолютних величин, що наведені в ньому. Первісне ознайомлення з даними балансів банків дозволяє зробити висновки про основні джерела залучених засобів, напрями їх вкладення, основні джерела отримання прибутків за звітний період. Проте така інформація не дозволяє оцінити динаміку основних показників діяльності банку. З цією метою у практиці фінансового аналізу застосовують такі методи аналізу звітів: горизонтальний, вертикальний і трендовий.

Горизонтальний аналіз являє собою динамічний аналіз показників, що дозволяє встановити їхні абсолютні темпи змін. Метою горизонтального аналізу є виявлення абсолютних і відносних змін різних статей звітності за певний період і критична оцінка виявлених змін. Варіантом горизонтального аналізу є трендовий аналіз, за якого кожен позицію звітності порівнюють з попередніми періодами і визначають тренд, тобто основну тенденцію розвитку показників.

Суть вертикального аналізу полягає у визначенні співвідношення окремих статей активу і пасиву балансу, їхню частку в загальній сумі балансу. Для цього розраховують суми відхилень у структурі основних статей балансу порівняно з попередніми періодами і роблять висновки про характер змін у складі активів, джерел їх формування та взаємозумовленості.

При аналізі балансу здійснюється зіставлення різних частин активу і пасиву, доходів за різними активами і пасивами. Окремі автори [2; 6; 7; 14] зазначають, що основними видами аналізу балансу є аналіз структури активів та пасивів, що поділяється на кількісний і якісний та коефіцієнтний аналіз.

І. В. Сало [14] аналіз балансу банку пропонує систематизувати за такими напрямками:

- аналіз та оцінка надійності банку;
- аналіз та оцінка фінансової стійкості;
- аналіз та оцінка достатності власного капіталу;
- аналіз та оцінка ступеня покриття ризиків розміщення власних коштів;
- аналіз та оцінка ефективності використання ресурсів.

Попри застосування різних методичних підходів і критеріїв аналізу балансу, технологія проведення аналізу балансу включає попередній етап, аналітичний етап, заключний етап [10].

На попередньому етапі здійснюється підготовка звітності до подальшої аналітичної роботи: оцінюється правильність складання і ступінь достовірності наведених даних, здійснюється структурування окремих статей активу і пасиву балансу на основі їх групування. Метод групування дозволяє вивчати економічні явища в їхньому взаємозв'язку і взаємозалежності, виявляти вплив на досліджуваний показник окремих факторів, прояв тих чи інших закономірностей, що властиві діяльності банків. У практиці аналізу банківської діяльності

використовують такі методи групування [13, с. 24–29]: групування рахунків за активом і пасивом; групування рахунків у блоки (агреговані статті); групування статей активів на активи, що приносять дохід, і тих, що не приносять доходу; групування пасивів на власні і залучені кошти; групування статей балансу за видами джерел і формами вкладення банківських засобів.

На попередньому етапі аналізу балансу для отримання вичерпного уявлення про діяльність банку використовують метод порівнянь, який дозволяє визначити причини і ступінь впливу динамічних змін і відхилень фактичних показників від нормативних, виявити резерви підвищення прибутковості банківських операцій. Крім внутрішньобанківського аналізу, метод порівнянь може використовуватися для зіставлення даних результатів діяльності двох і більше банків, що з більшою вірогідністю дасть можливість оцінити ефективність і ступінь надійності даного банку.

Аналітичний етап аналізу балансу включає визначення виду та необхідної кількості аналітичних таблиць, вибір методів аналізу, форм відображення динаміки і структури показників, що досліджуються [6, с. 31]. Розглядаючи основні методичні підходи до аналізу балансу комерційного банку, слід виділити два блоки: структурний аналіз і коефіцієнтний аналіз. На аналітичному етапі аналізу балансу досить широко використовується коефіцієнтний метод, який дозволяє виявити кількісну залежність між різними показниками. Кількісна оцінка впливу змін різних факторів на фінансовий стан банку здійснюється також шляхом створення власних факторних моделей і широкого використання методів факторного аналізу: абсолютних і відносних різниць, методу ланцюгових підстановок.

На заключному етапі роблять загальні висновки, готують аналітичні записки, описують отримані показники.

Дослідження діяльності банку на основі аналізу балансу, як зазначає О. Д. Вовчак [2], потрібно розпочинати з аналізу пасиву балансу, який характеризує джерела коштів і природу фінансових зв'язків банку, оскільки саме пасивні операції значною мірою визначають умови, форми та напрями використання банківських ресурсів, тобто склад і структуру активів.

Головною метою аналізу пасивних операцій банку є визначення ефективності формування ресурсної бази банку за зниження її вартості і підвищення фінансової табільності. Більшість дослідників методології аналізу банківської діяльності аналіз пасиву балансу розглядають із позицій аналізу власного капіталу і зобов'язань банку.

М. В. Ключников [4], пропонуючи проводити комплексну оцінку пасиву комерційного банку, виділяє такі групи основних показників: показники аналізу власних коштів; показники аналізу капіталу банку; показники аналізу залучених і запозичених коштів, показники співвідношення власних коштів і зобов'язань, показники аналізу обсягу, структури та динаміки ресурсів.

Деякі автори, зокрема [1; 2], деталізують завдання аналізу пасивів банку і пропонують проводити аналіз у такому розрізі:

- аналіз структури пасивів за джерелами формування ресурсів (співвідношення власного капіталу і зобов'язань);
- визначення розміру власного капіталу, його структури і достатності;
- аналіз дотримання основних нормативів достатності капіталу;
- аналіз зміни статутного капіталу банку;
- дослідження та оцінка обґрунтованості розподілу прибутку;
- аналіз структури зобов'язань із позиції витратності та стабільності ресурсної бази;
- розроблення стратегії розширення клієнтської бази з метою здешевлення ресурсів;
- оцінка ділової активності банку щодо залучення ресурсів;
- розроблення прогнозу конкурентоспроможності та фінансового потенціалу банку.

Крім аналізу структури капіталу, важливим етапом аналізу балансу є аналіз достатності капіталу, тобто здатності банку захистити інтереси своїх кредиторів і власників від незапланованих збитків, розмір яких залежить від обсягу ризиків, що виникають у результаті виконання банком активних операцій. Складність визначення достатності власного капіталу полягає в розрахунку не абсолютного, а відносного його розміру [3]. Саме відносні показники достатності власного капіталу є важливими в системі аналізу фінансової стійкості банку.

Під час аналізу для оцінки достатності капіталу визначають виконання економічних нормативів капіталу банку за трьома показниками, установлені НБУ:

- 1) Н1 – регулятивний капітал банку;
- 2) Н2 – норматив адекватності регулятивного капіталу відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають із торговельних, кредитних та інших операцій грошового характеру;
- 3) Н3 – норматив адекватності основного капіталу, що розраховується з метою визначення спроможності банку захистити інтереси вкладників і кредиторів від непередбачуваних збитків залежно від розміру різноманітних ризиків.

Важливим показником, який характеризує власний капітал банку, є мультиплікатор капіталу. Він відображає фінансовий важіль, або політику в галузі фінансування: вибір джерел формування банківських ресурсів (боргові зобов'язання чи акціонерний капітал). Мультиплікатор (М) капіталу обчислюється як відношення суми загальних активів (А) до власного капіталу банку (ВКБ):

$$M = \frac{A}{ВКБ}. \quad (1)$$

Отже, мультиплікатор капіталу є прямим показником фінансового важеля банку. Він показує, яку кількість гривень активів повинна забезпечувати кожна гривня власного капіталу (тобто коштів власників банку) і, відповідно, яка частка банківських ресурсів може бути сформована у формі боргових зобов'язань.

Окремі автори [2; 7] мультиплікатор капіталу (М) визначають співвідношенням активів до статутного капіталу:

$$M = \frac{\text{Активи банку}}{\text{Статутний капітал}}. \quad (2)$$

Таким чином, оцінюється рівень покриття активів за рахунок акціонерного капіталу. Для середнього банку мультиплікатор капіталу становить 15%, а для великого банку, фінансового центру – 20–25%. Оскільки власний капітал повинен покривати збитки за активами банку, то що вищий рівень мультиплікатора, то вищий ступінь ризику банкрутства банку. Водночас, що вищий мультиплікатор, то вищий потенціал банку для більш високих виплат своїм власникам.

Однією з головних проблем планування капіталу банку є вибір значення співвідношення між власним капіталом і зобов'язаннями. З одного боку, що більше це співвідношення, то вищий рівень надійності банку. З іншого боку, що більша частка зобов'язань у загальній сумі ресурсів банку, то (за інших рівних умов) буде вищою прибутковість капіталу. У теорії фінансового аналізу такий ефект називається ефектом фінансового важеля.

Коефіцієнт фінансового важеля розраховується як співвідношення зобов'язань до власного капіталу банку. Збільшення його показника свідчить про підвищення ділової активності банку, але про зниження його фінансової стабільності. Значення коефіцієнта фінансового важеля повинно бути близько 20:1 [7, с. 456].

Аналіз зобов'язань банку проводять у такій послідовності:

- 1) визначають загальний обсяг зобов'язань банку, їхню частку в загальних пасивах і динаміку їх зміни за допомогою стандартних показників (абсолютний приріст, темп зростання і темп приросту);
- 2) аналізують частку окремих складників ресурсної бази, тобто структуру зобов'язань: за джерелами формування, групами клієнтів, строками, і динаміку складників ресурсної бази (вертикальний аналіз);
- 3) аналізують окремі показники, що характеризують стабільність строкових депозитів, депозитів на вимогу та міжбанківських кредитів;
- 4) визначають ступінь використання залучених і запозичених коштів;
- 5) контролюють дотримання банком нормативів обов'язкового резервування коштів на коррахунку в НБУ;
- 6) визначають раціональність формування ресурсної бази банку з позиції витратності та стабільності й окреслюють окремі напрями її оптимізації.

Аналізуючи обсяг зобов'язань банку, важливо дати їй як кількісну, так і якісну оцінку. Аналіз окремих видів залучених ресурсів дає змогу конкретизувати способи підвищення ліквідності та прибутковості роботи банку. У діяльності банку важливим моментом є не тільки формування ресурсів, а й ефективне їх розміщення.

Тому одним з основних напрямів аналізу банківської діяльності є аналіз його активних операцій.

Аналіз структури активних операцій поділяють на якісний і кількісний (коефіцієнтний). На основі якісного аналізу активів і використання методу порівняння визначають пропорції між статтями балансу, тенденції їх зміни та простежують, якою мірою ці зміни та відхилення вплинули на ліквідність і прибутковість операцій банку.

Коефіцієнтний аналіз дає змогу оцінити стан ліквідності та платоспроможності банку, якість кредитного портфеля, надійність банку, стан розвитку ресурсної бази, прибутковість роботи банку.

Аналіз активів банку здійснюється в такій послідовності [2]:

- вивчають динаміку зміни загальних активів, у тому числі окремих його статей (горизонтальний аналіз);
- аналізують структуру активів банку за різними класифікаційними ознаками (вертикальний аналіз);
- з'ясовують структуру активів за дохідністю, що характеризує ділову активність банку;
- аналізують структуру активів банку за ліквідністю та ризикованістю.

Вертикальний і горизонтальний аналіз активних операцій дає змогу виявити зміни в розподілі агрегованих статей балансу як у динаміці, так і у внутрішній структурі активних операцій балансу банку та визначити, за рахунок яких операцій зросла (зменшилася) прибутковість (збитковість), виявити зміни (збереження пріоритетів у банківській діяльності).

Важливим аспектом аналізу балансу банку є аналіз ліквідності. Ліквідність банку ґрунтується на постійній підтримці об'єктивно необхідного співвідношення між власним капіталом банку, залученими і розміщеними ним коштами шляхом оперативного управління їхніми структурними елементами. З урахуванням цього у світовій банківській теорії та практиці ліквідність розуміють як «запас» або як «потік».

Ліквідність як «запас» являє собою можливість банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами у визначений конкретний момент часу шляхом зміни структури активів на користь їхніх високоліквідних статей за рахунок наявних у цій сфері невикористаних резервів.

Ліквідність як «потік» аналізується з огляду на динаміку і являє собою оцінку спроможності банку протягом визначеного періоду часу змінювати сформований несприятливий рівень ліквідності.

У сучасних економічних умовах банківську ліквідність можна розглядати також як багаторівневу систему категорій, яка об'єднує поняття: ліквідність банківської системи, ліквідність банку, ліквідність балансу банку (ліквідність активів, ліквідність пасивів) [7].

Ліквідність балансу є співвідношенням окремих статей активу і пасиву балансу з метою порівняння їх значень зі значенням установлених нормативів. Ліквідність балансу банку є основним фактором ліквідності самого банку. Тому немає підстав протиставляти ці поняття як несумісні.

Усі активи банку залежно від легкості перетворення у грошову форму можна розподілити на відповідні групи. Ліквідність активів передбачає, що активи можуть бути безпосередньо використані для погашення боргових зобов'язань або трансформуватися у грошові та інші платіжні засоби, іншу грошову форму. Найбільш повна і детальна класифікація банківських активів за ступенем ліквідності може бути такою [7]:

I група – грошові кошти, або готівка. Це кошти в касі банку, на його рахунках у центральному банку і на кореспондентських рахунках у першокласних банках;

II група – високоліквідні активи, як правило, дохідні активи, включаючи грошові кошти на користь банку, готівка в дорозі (у процесі інкасації);

III група – ліквідні активи: портфель короткострокових кредитів і цінних паперів. Активи цієї групи – це кредити, недержавні цінні папери та інші платежі на користь банку від його фінансово стабільних контрагентів (або таких, що мають гарантії повернення банківських кредитів) за терміном виконання від одного до трьох місяців. Також сюди відносять дебіторську заборгованість, погашення якої є реальним протягом короткого проміжку часу, а також кошти на коррахунках у банках, що не належать до першокласних (високонадійних) банків;

IV група – важколіквідні активи, що складаються з інших кредитів банку та придбаних ним цінних паперів, а також іншої дебіторської заборгованості й інших термінових платежів на користь банку, які не увійшли до другої та третьої груп активів;

V група – низьколіквідні і неліквідні активи. Це нерухомість та обладнання, що належать банку; нематеріальні активи; кредити, не повернені в термін, інші платежі на користь банку, термін сплати яких минув; інші активи банку, що не увійшли до попередніх груп.

При розгляді економічної сутності категорії «ліквідність балансу» доцільно врахувати існування різних підходів до визначення ліквідності, що призводить до виникнення значної кількості методів (способів) її оцінки.

Національний банк України аналізує ліквідність банків другого рівня, спираючись на звітність, що надійшла від них, із метою захисту інтересів вкладників і кредиторів банку на мікрорівні та для ефективного і стабільного функціонування банківської системи в цілому. Тому визначення, наведене в Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні від 28.08.2001 № 368, «ліквідність банку – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів» [15], відповідає меті аналізу та регулювання контролю ліквідності банків другого рівня НБУ.

Аналіз ліквідності банку являє собою процес дослідження факторів, що змінюють рівень ліквідності банку в динаміці з метою виявлення відхилень від планових чи нормативних значень і визначення впливу отриманих відхилень на діяльність банку. З

одного боку, аналіз ліквідності банку є важливою складовою механізмом управління ліквідністю, успішність та обґрунтованість результатів якого створює підґрунтя для прийняття менеджментом банку правильних управлінських рішень. З іншого – це важлива складова аналізу банку, яка дає змогу, в поєднанні з іншими елементами аналізу, робити висновки про поточну і майбутню фінансову стійкість банку, ефективність і рівень ризику його діяльності, є підґрунтям для планування дій банку із залучення та розміщення ресурсів.

При аналізі ліквідності балансу банку досить широко використовується коефіцієнтний метод. Цей метод є головним у системі контролю ліквідності банків другого рівня. НБУ встановлює обов'язкові економічні нормативи ліквідності, ці коефіцієнти називають ще зовнішніми коефіцієнтами ліквідності: Н4 – норматив миттєвої ліквідності; Н5 – норматив поточної ліквідності; Н6 – норматив короткострокової ліквідності.

Крім зовнішніх (нормативи ліквідності, виконання яких контролюється НБУ), виділяють внутрішні коефіцієнти ліквідності (сукупність значень відносних показників, що визначають мінімально допустимий рівень ліквідності банку) [12]. Виділяють три основні групи коефіцієнтів:

- 1) коефіцієнти для розрахунку обсягу і структури зобов'язань банку;
- 2) коефіцієнти для визначення обсягу і структури ліквідних коштів, що зберігаються на балансі банку;
- 3) коефіцієнти, що дають можливість визначити здатність виконання банком своїх зобов'язань за рахунок ліквідних активів.

Здебільшого, визначається кілька основних коефіцієнтів для оцінки ліквідності, інші є додатковими, які допомагають детальніше дослідити той чи інший аспект оцінки ліквідності. Основні показники ліквідності балансу банку наведено в *табл.*

Таблиця

Показники ліквідності балансу банку

Показник	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника	Орієнтовне значення
1. Коефіцієнт миттєвої ліквідності	$K_{мл} = (K_k + K_{кр}) / D$	Показує можливість банку погасити коштами з каси і коррахунків зобов'язань за депозитами (Д)	Не менше ніж 20%
2. Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{зл} = A / Z$	Характеризує максимальну можливість банку в погашенні зобов'язань (З) усіма активами (А)	Не менше ніж 100%
3. Коефіцієнт відношення високоліквідних активів до робочих	$K_{вл} = A_{вл} / A_p$	Характеризує частку високоліквідних активів (Авл) у робочих активах (Ар)	Не менше ніж 20%
4. Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	$K_{рл} = A_d / Z$	Характеризує забезпечення дохідними активами банку (Ад) його зобов'язань (З)	–
5. Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів (з метою визначення незбалансованої ліквідності)	$K_c = K_p / D$	Розкриває, наскільки видані кредити (Кр) забезпечені всіма залученими депозитами (Д), тобто показує, чи є незбалансована ліквідність	70–80%
6. Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	$K_{гзл} = (A_{вл} + A_m) / Z$	Розкриває здатність банку погасити зобов'язання (З) високоліквідними активами (Авл) і шляхом реалізації майна (Ам)	–

Джерело. [7].

Коефіцієнтний метод аналізу ліквідності має низку переваг: універсальність, наочність, легкість, можливість аналізу та порівняння. Водночас, у нього є суттєві недоліки: статичність; зменшення доходності банків через потребу підтримувати значні обсяги активів у ліквідній формі; неврахування особливостей окремих банків; складність визначення діапазону допустимих значень показників; непристосованість до аналізу ризику надлишкової ліквідності банку; відсутність можливості прогнозу ліквідності.

Для визначення впливу окремих факторів на рівень ліквідності банку доцільно застосовувати факторний аналіз, який проводять на основі спостереження за варіацією їхніх значень. На першому етапі відбувається ідентифікація факторів, що впливали на ліквідність за період, що аналізується. Другий етап передбачає кількісне вимірювання виявленого впливу та визначення його значущості в розрізі дії всіх факторів. Результати факторного аналізу використовуються при формуванні та реалізації тактики і стратегії управління ліквідністю, у результаті чого забезпечується адаптивність банку до впливу зовнішніх факторів і, через управлінський вплив на внутрішні фак-

тори, змінюються характеристики ліквідності банку відповідно до визначеного цільового рівня [3, с. 87]. Урахувати всю сукупність факторів, які впливають на ліквідність, неможливо, тому підбір найбільш вагомих із них є найбільш складним і важливим етапом проведення факторного аналізу.

Висновки. Аналіз балансу банку є джерелом аналізу ліквідності, ступеня ризику окремих банківських операцій, структури та розміщення власних і залучених засобів, а також дає підстави для оцінки надійності банківської установи. Важливість проведення аналізу балансу банку зумовлює необхідність удосконалення методичного забезпечення аналізу на основі застосування інтегрованого підходу.

На нашу думку, запровадження прогресивних підходів до управління в українських банках треба розпочинати з формування концептуальних засад, методичного забезпечення та аналітичного інструментарію, які є спільними для всіх банківських установ. У дальшому кожен банк, спираючись на загальні методологічні засади, матиме можливість реалізувати їх на практиці з урахуванням специфіки своєї діяльності.

Список використаних джерел

1. Васюренко О. В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків : навч. посібник / О. В. Васюренко, К. О. Волохата. – К. : Знання, 2006. – 463 с.
2. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Т. А. Андрейків. – К. : Знання, 2008. – 564 с.
3. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності : навч. посібник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с.
4. Ключников М. В. Экономико-статистический анализ структуры и динамики показателей пассивных и активных операций коммерческих банков / М. В. Ключников // Финансы и кредит. – 2003. – № 12. – С. 16–23.
5. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності : навч. посібник / Т. Д. Косова. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 486 с.
6. Котковський В. С. Банківські операції : навч. посібник / В. С. Котковський, О. В. Неізнана. – К. : Кондор, 2011. – 498 с.
7. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду : науково-аналітичні матеріали / В. С. Стельмах, В. І. Міщенко, В. В. Крилова, Р. М. Набок, О. Г. Приходько, Н. В. Грищук. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень. – 2008. – Вип. 11. – 220 с.
8. Малахова О. Л. Управління фінансовою стійкістю банків: навч. посібник / О. Л. Малахова, Р. В. Михайлюк. – Тернопіль : Вектор, 2011. – 270 с.
9. Міщенко В. І. Ліквідність банківської системи: економічна сутність, структура і методологічний підхід до аналізу / В. І. Міщенко, А. В. Сомик // Наука й економіка. – 2010. – № 1. – С. 273–277.
10. Нужна О. А. Финансовый анализ в коммерческом банке как составная часть управления его операциями [Электронный ресурс]. / О. А. Нужна. – Режим доступа : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekfor/2011_1/28.pdf.
11. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : навч. посібник / І. М. Парасій-Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2003. – 347 с.
12. Ребрик Ю. С. Аналіз ліквідності банку в умовах нестабільності фінансових ринків / Ю. С. Ребрик // Економічний аналіз. – 2010. – № 5. – С. 326–328.
13. Савіна Л. О. Фінансовий аналіз у комерційному банку : навч. посібник / Л. О. Савіна. – К. : Кондор, 2009. – 190 с.
14. Сало І. В. Необхідність аналізу показників прибутку банку [Електронний ресурс] / І. В. Сало, О. О. Лисянська. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekfor/2011_1/28.pdf.
15. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] : затверджено постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0841-01>.
16. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності : навч. посібник / З. І. Щибиволок. – К. : Знання, 2006. – 311 с.

Summary. The article deals with the main methodological approaches to the analysis of the balance sheet of the Bank, given their comparative characteristics. The revealed features analysis of assets and liabilities in the balance sheet of the Bank.

Keywords: financial report balance sheet, assets, liabilities, equity analysis, analysis of obligations, liquidity.